

Werkatelier Duurzaamheid

Datum: Donderdag 13 februari 2020, 13.00-17.00 uur

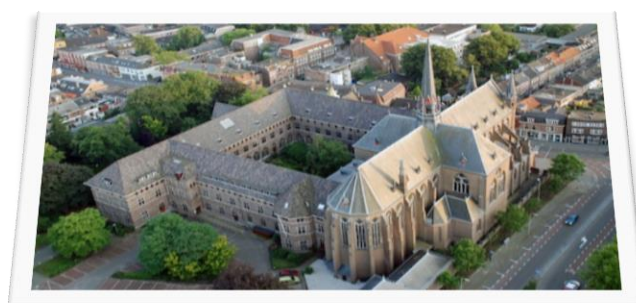
Locatie: Dominicanenklooster te Zwolle

Een korte terugkoppeling van het Werkatelier Duurzaamheid dat donderdag 13 februari heeft plaatsgevonden in het Dominicanenklooster te Zwolle ...

Een geslaagde dag!

Met 16 geïnteresseerde en gedreven personen was het een gezellige, intensieve en leerzame dag. De omgeving van het Dominicanenklooster leverde een positieve bijdrage hierop. Door een kleine aanpassing in het programma, door één werksessie te laten vervallen (zoals de Duitser zegt: 'in der Beschränkung zeigt sich erst der Meister'), had het selecte gezelschap bij de werksessies weinig aanmoedigingen nodig om iets op papier te krijgen.

Terug naar het begin

Stipt op tijd begon Danny Pol met de aftrap in zijn functie als dagvoorzitter. Ook hij had een anekdote te vertellen over samenwerking: 'samenwerking volgens Joop van der Ende'.

"Danny gaf aan dat hij zijn eerste baantje had bij de theaterproducent Joop van der Ende. Als schoolverlater (Journalistiek gestudeerd in Zwolle) was hij op kantoor bij Joop aan het werk; tegenover hem een ander bureau waar niemand zat. Als hij plotseling een hand op zijn schouders voelt. Een grote imposante man staat achter hem, het is Joop. Joop vraagt aan Danny waarom er niemand achter het bureau tegenover hem zit. Danny

antwoordt dat er iets is met de computer, waardoor die het niet doet. Waarop Joop antwoordt dat Danny een half uur heeft om de computer te laten maken, anders is hij ontslagen. Ontredderd kijkt Danny om zich heen, maar ziet al snel dat hij geen hulp hoeft te verwachten van zijn collega's die – niemand uitgezonderd – achter hun computers zitten te tikken alsof hun leven er vanaf hangt. Hoe onrechtvaardig is dit, dacht Danny. Dus op zoek naar een ICT-er / systeembeheerder. Eenmaal gevonden en de situatie uitgelegd hebbende, bleek de ICT-er weinig onder de indruk en hij zou het probleem wel oplossen als hij er aan toe kwam. Met enige smeekbedes kon Danny de man toch beweging richting de kapotte computer, en even later was de computer weer gemaakt. Opgelucht gaat Danny weer achter zijn eigen computer zitten en gaat verder met zijn werk waar hij gebleven was. Als Joop even daarna binnenkomt, vergewist hij zich dat de computer nu inmiddels wel werkt en vertrekt zonder een woord te zeggen. Een paar dagen gaan voorbij, als Danny naar Joop moet komen. Danny heeft geen idee waarom hij bij Joop moet komen, misschien een complimentje dat hij zich goed van zijn taak had gekweten en de computer binnen de gestelde tijd had laten repareren. Eenmaal bij het bureau van Joop, vraagt Joop: 'Weet jij of ik het dit productiebedrijf in mijn ééntje heb opgebouwd?'. Omdat Danny wel aanvoelt dat dit niet zo is, antwoordt hij ook als zodanig. 'Juist', zegt Joop, 'dit heb ik samen met anderen gedaan. Samen komen we tot iets groots. Dus als jij ziet dat de computer op het bureau tegenover je het niet doet, dan laat je het maken. Je wacht niet op een ander, hopende dat die het doet'. Even later stond Danny weer buiten, een levensles rijker."

Plenaire presentaties

Daarna was het de beurt aan de sprekers om het publiek in vervoering te brengen en te inspireren. Achtereenvolgens stonden Wim de Groot (Hendrikse Relinen), Machiel Karels (Buro Loo / gemeente Deventer) en Linda Udo (gemeente Zwolle) voor de groep met ieders een goed verhaal.

Wim de Groot

Innovatieve en duurzame materialen in de infra. Als alternatief voor huidige materialen

Machiel Karels

TEQ en TEA in Deventer; Project Stadhuiskwartier Deventer en Project Slim Warmtenet Zandweerd

Linda Udo

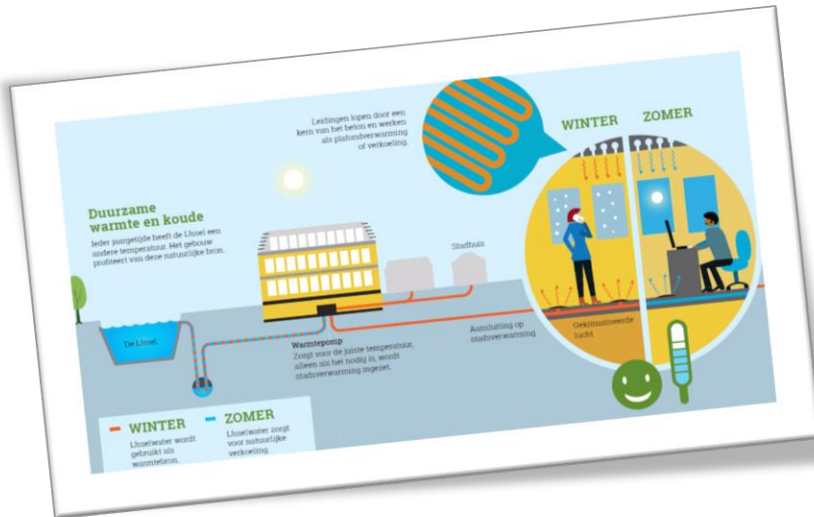
Gedragsverandering

Enkele highlights uit de presentaties:

- * Q-Rock is een keramische coating gevormd door magnesium en klei welke reageren door een juiste keuze van reactiestoffen. Uitharden kan in 15 minuten tot 60 minuten, zonder dat er een oven aan te pas komt. Dit maakt Q-Rock, duurzaam, gebruiksvriendelijk en biedt vele nieuwe mogelijkheden en toepassingsgebieden.
- * Alternatief materiaal: basalt (sterk vulkanisch gesteente). Buizen en tegels voor hoge chemische resistentie en zeer slijtvast. Eveneens te gebruiken om de coating te versterken, door basalt draden in de coating op te nemen, zodat er een vernetting (zoals glasvezel met polyester) ontstaat.

- * Shield-Rock, een 100% biobased beschermer van gevels, daken en vloeren tegen vocht, vuil en UV. Zowel buiten als binnen op natuur-, bak- en betonsteen en stucwerk.

* Thermische energie uit oppervlaktewater (TEO): het nieuwe stadhuis van Deventer wordt verwarmd met energie gewonnen van het water uit de IJssel. Het water wordt door een warmte-wisselaar geleid, waarna een warmtepomp de energie omzet naar bruikbare verwarming van het stadhuis. Aanvullend is het stadhuis aangesloten op de centrale stadsverwarming, die die pieken opvangt.

Enkele kentallen:

- ▶ Warmtepompvermogen: 1,5 MW
- ▶ Vermogen stadsvermogen: 0,9 MW
- ▶ Lengte leiding: 115 meter
- ▶ Investering: circa € 1 miljoen
- ▶ Onderhoudskosten: € 25.000 per jaar

- * Thermische energie uit afvalwater (TEA): in de nieuwe woonwijk Zandweerd wordt een slim warmtenet aangelegd dat gebruik maakt van de warmte uit het effluent van de rioolwaterzuivering.

- * Gedrag is voorspelbaar; slechts 5% is bewust gedrag en 95% automatisch gedrag. We zijn feitelijk gewoon kuddedieren en doen elkaar zoveel mogelijk in alles na. Gedragsverandering is geen trucje maar een manier van denken! Het werkt omdat we bij de groep willen horen; vooral als we twijfelen, doen we mee met de meerderheid (cultureel bepaald). Het gedrag dat de groep als normaal beschouwt!
- * Het woordje 'niet' geeft geen sturing. Voorbeeld1: 'denk niet aan een witte ijsbeer'; de kans is groot dat je vooral hier aan denkt. Voorbeeld2: 'druk niet op deze knop'; je zult de neiging voelen om vooral op die knop te drukken.
- * Motivatie:
 - ▶ Intrinsiek: omdat we iets leuk of een uitdaging vinden (sterkste motivator, lastig te beïnvloeden).
 - ▶ Extrinsiek: omdat we een beloning krijgen of straf vermijden (makkelijk te beïnvloeden, maar altijd toezicht nodig).
- * De angst voor verlies is groter dan het verlangen naar winst. We werken harder voor het behoud van wat we hebben, dan voor het nemen van risico's. Het geheim van succes zit besloten in je dagelijkse routine!

Werksessies

In 2 separate ruimten zijn de 2 werksessies gehouden. Na circa een half uur heeft er een wisseling van de deelnemersgroepen plaatsgevonden. Tijdens de sessies zijn door Ton de Vries (zie hiernaast) cartoons getekend van hetgeen in de sessies is bediscussieerd. De cartoons worden naderhand nog verder uitgewerkt en verspreid binnen RIVUS.

* Broodje poep

Onder leiding van Linda Udo werd nagedacht over hergebruik van grondstoffen.

- ▶ Fosfaten die zich bevinden in urine kunnen worden omgezet naar struviet, een kunstmest dat voor de landbouw kan worden gebruikt.
- ▶ Hergebruik van toiletpapier; door de cellulose zijn nieuwe toepassingen denkbaar in asfaltwegen en isolatiemateriaal.
- ▶ Het zuiveren van afvalwater met behulp van algen. Daarbij wordt schoon water verkregen en kunnen algen worden geoogst voor veevoer.
- ▶ Het toepassen van hemelwater voor toiletspoeling of bewatering van de tuin in droge periodes; ook wasmachines kunnen hierop worden aangesloten (hemelwater is zachter dan leidingwater).

* En ze leefden nog lang en gelukkig

Gerrit de Leeuw probeerde de groep geïnspireerd te krijgen met 7 lessen uit de sprookjeswereld (zie bijlage), waarbij werd gediscussieerd waarom riolering duurzaam is en hoe we het duurzamer kunnen maken.

- ▶ Les 1: Stort je in het leven.
- ▶ Les 2: Denk out of the box.
- ▶ Les 3: Kijk omlaag.
- ▶ Les 4: Wees goed.
- ▶ Les 5: Kom in actie.
- ▶ Les 6: Weet dat je nobel bent.
- ▶ Les 7: En alles komt goed!

Plenaire terugkoppeling van de resultaten

De resultaten van het werkatelier zijn middels een pitch van de deelnemers plenair teruggekoppeld. In dit kader is ook de bestuursvoorzitter van RIVUS, Marcel Blind, aangeschoven om dit belangstellend tot zich te nemen. Alle beschreven vellen en cartoons zijn hiertoe opgehangen aan de wand.

Enkele zaken die hier terugkwamen:

- * De nieuwe (bij)naam van de programma-adviseur is: Gerrit Grimm.
- * Ideeën komen bij realisatie onvoldoende tot hun recht door het ontbreken van:
 - ▶ Eigenaarschap.
 - ▶ Bewustwording (/ communicatie).
 - ▶ Adequaat beheer.
- * We zitten in een 'locked-in' ('gevangen' in onze eigen wereld). Drinkwater is te goedkoop, waardoor innovatie geen kans krijgt en er geen prikkel is voor duurzame alternatieven. Eigenlijk moeten we nadenken over: Wat als het water duurder wordt? Moeten we naar een beprijzing van het water?
- * Op de vraag "Wat voor bedrag heb je over voor één liter drinkwater?", antwoordde de dagvoorzitter na enig nadenken: € 2,-. Zet dat tegenover de werkelijke kosten van drinkwater: circa € 1,- per m3 (= 1000 liter).
- * Bestaande ideeën die in RIVUS al worden toegepast (zij het nog op te kleine schaal): 'babypomp' (DWA-pomp), bovengronds afvoeren, decentraal zuiveren, hergebruik grondstoffen op regionaal niveau, ...

Tot slot

Uiteindelijk werd rond 17:00 uur de afsluiting ingezet met een borrel en hapjes, waarbij de deelnemers ook de gelegenheid hadden om iets meer van het Dominicanenklooster te zien, waar het werkatelier had plaatsgevonden.

Met dank aan de organisatie van het 'Werkatelier Duurzaamheid'.

En ze leefden nog lang en gelukkig

Lessen uit de sprookjeswereld

Lang geleden, toen we nog klein waren, hoorden we verhalen over verdwaalde prinsessen en arme houthakkerskinderen. Want sprookjes zijn verhalen die ouders aan kinderen vertellen zodat we ergens in ons onderbewuste nuttige informatie opslaan. Informatie over hoe je: een heks verslaat, een gemene koningin te slim af bent of door volharding toch je doel kan bereiken.

Enkele belangrijke lessen vanuit de sprookjeswereld, staan hieronder.

Les 1: Stort je in het leven

Iedereen die geboren wordt, is een held(in) die de veilige thuishaven verlaat en de grote boze wereld in trekt. Of je nu door een put valt naar een andere wereld of verdwaalt in een donkere bos. Het leven is vaak een reis vol gevaar, tegenslag, uitdagingen en hard werk. Het sprookje begint vaak met een kwaadaardige stiefmoeder of een boze vader die het onschuldige kind wegstuurt, de wijde wereld in. Het onschuldige kind, belandt in een vijandige omgeving. De schaduw van het kwaad dreigt het kind te verslinden. Maar met moed, beleid en trouw bevrijdt het zichzelf, waarna het gelouterd en verrijkt terugkeert.

Les 2: Denk out of the box

Soms staan we voor een (ogenschijnlijk) onmogelijke opdracht. Zoals Assepoester die zo graag naar het bal wil, maar haar boze stiefmoeder zegt: *'Jij wilt naar het bal? Ga eerst maar binnen twee uur deze schotel linzen uit de as halen, dan zien we wel verder.'* En wreed schudt ze een groot bord linzen door de as. Het is onmogelijk wat ze van het meisje eist. Maar Assepoester vraagt de duiven om hulp en die komen met z'n allen de linzen uit de as pikken. Haar baljurk komt uit een boom vallen, en een pompoen verandert in de koets die ze nodig heeft.

Onbewust creëren we vroeg of laat onmogelijke situaties voor onszelf, situaties die het uiterste van ons eisen en dan nog iets meer. We zijn dan noodgedwongen aangewezen om andere denkrichtingen ter harte te nemen, en vallen terug op ons 'onderbuikgevoel', omdat de bekend zijnde realiteit de oplossing niet biedt.

Les 3: Kijk omlaag

Vaak zijn het kleine dieren, een kabouter, een onooglijk oud vrouwtje of een raar oud mannetje, die de held(in) helpt. In het Grimm-sprookje 'De drie veren' wil een koning weten welke van zijn drie zoons zijn koninkrijk moet erven. Hij vraagt de jongens om hem het allermooiste kleed ter wereld te brengen. Hij blaast drie veren weg: waar die heen gaan, daar moeten de jongens ernaar gaan zoeken. De oudste gaat naar het oosten, de tweede naar het westen, en de derde veer landt op de grond voor de voeten van de derde zoon. Die is teleurgesteld, maar als hij beter kijkt, ziet hij een luik in de grond en daaronder treft hij een stel padden, die hem het allermooiste kleed ter wereld overhandigen.

Blijf bij jezelf. Je kunt de opdrachten alleen volbrengen, als je oog en respect hebt voor het kleine, het onaanzienlijke, het verworpene. Voor alles wat mensen met veel haast en grote ambities over het hoofd zouden zien.

Les 4: Wees goed

Een belangrijke sprookjesles: 'Wie goed doet, goed ontmoet'. Al die brave meisjes en dappere jongens die beloond worden en al die gruwelijke straffen voor de slechteriken. In de sprookjes staat de prinses vaak voor de gevoelige ziel; de mannelijke held voor het bewustzijn, de geest. Die horen met elkaar te trouwen. Dat wat minder mooi is (het luie, het jaloerse, het manipulerende en het hebberige) kan ons tijdelijk verblinden, maar uiteindelijk biedt dat niet wat we verlangen.

Les 5: Kom in actie

In sprookjes wordt het jongste kind, die doorgaans nummer drie is, vaak dom gevonden, klunzig, onhandig, of gewoon klein. Nummer één staat vaak voor ons denken; nummer twee voor het voelen en nummer drie voor het doen. Hoofd, hart en handen. Zodra je iets gaat doen, ga je fouten maken. Maar die worden je vergeven, en het is altijd de jongste die wint aan het eind.

Je kunt prachtige plannen bedenken, maar als je niets doet, gebeurt er niets. We zijn op aarde om te handelen. Daarbij gaat er soms van alles mis, dat kan niet anders. Leer ervan, verbeter het en ga verder.

Les 6: Weet dat je nobel bent

Opvallend is dat de heldinnen in sprookjes vaak prinsessen zijn die aan lager wal raken. Sneeuwitje komt in het huis van de dwergen terecht, Assepoester moet het vuur aan in de keuken aan blazen en de Kleine Zeemeermin verliest haar stem. De mannelijke hoofdpersoon is juist vaak van nederige komaf: een kleermaker, een boerenzoon. Hij wordt uiteindelijk prins, doordat hij zo slim is dat hij alle uitdagingen aankan.

We zijn in essentie nobel, maar door het dagelijks bestaan raakt dat soms op de achtergrond. We moeten het bewustzijn ontwikkelen waarna het zich kan verenigen met het gevoelsleven: dan trouwen de held en de heldin.

Les 7: En alles komt goed!

Dan leven ze nog lang en gelukkig. Dat is althans zo in de meeste sprookjes en volksverhalen die de gebroeders Grimm verzamelden en de verhalen van andere sprookjesschrijvers zoals Hans Christian Andersen. En hoewel in de Disneyfilm de Kleine Zeemeermin haar prins aan het eind krijgt, is dit niet in overeenstemming met het oorspronkelijke verhaal. Daarin kan ze het niet over haar hart verkrijgen om de prins en zijn bruid te doden en daarom verandert ze in het schuim van de golven. Maar uiteindelijk krijgt ze wat ze eigenlijk wilde: een onsterfelijke ziel. Dat is ook een happy end.

Vanuit de eeuwigheid bezien, is ook een 'mislukking' van het moment leerzaam, en daarom goed. Een ander perspectief levert andere inzichten.